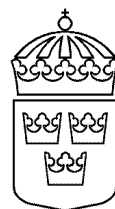

Riksdagens protokoll

2001/02:28

Fredagen den 16 november

Protokoll
2001/02:28

Kl. 9.00 – 9.29

1 § Avsägelse

Förste vice talmannen meddelade att *Lars Tobisson* (m) anhållit om att bli entledigad från uppdraget som ledamot av riksdagen fr.o.m. den 1 januari 2002.

Kammaren biföll denna anhållan.

2 § Svar på interpellation 2001/02:39 om kvinnornas situation i Afghanistan

Svar på interpellation

Anf. 1 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Herr talman! Carina Hägg har frågat vilka insatser den svenska regeringen är beredd att göra för att kvinnorna ska få sin rättmätiga plats i Afghanistans framtida regering.

Inledningsvis vill jag säga att jag instämmer i Carina Häggs beskrivning av den afghanska civilbefolkningens mycket svåra situation. Det afghanska folket är mycket hårt prövat av år av inbördeskrig och umbäranden. Kvinnorna i Afghanistan har drabbats särskilt hårt. Förutom den svåra humanitära situationen har deras mänskliga rättigheter helt åsidosatts genom talibanrörelsens kvinnofientliga politik. Kvinnornas situation har länge varit svår i Afghanistan men blev akut när talibanrörelsen kom till makten. Självklart måste Sverige stödja civilbefolkningen i Afghanistan och särskilt kvinnorna som har drabbats dubbelt. Stabil fred och upprättande av demokrati i Afghanistan är en förutsättning för att ge afghanska kvinnor möjligheten att kämpa för sina rättigheter. Ur detta perspektiv är rapporterna om att kvinnor i Mazar-i-Sharif och Kabul tagit av sig sina burkor sedan talibanrörelsen drivits ut mycket positiva. Förhoppningsvis är detta inledningen på ett nytt kapitel i Afghanistans historia.

Carina Hägg undrar hur vi ska agera för att lyfta fram kvinnornas situation när talibanregimen fallit. Jag tog upp bl.a. den frågan när jag i onsdags träffade FN:s sändebud för Afghanistan, Lakhdar Brahimi. FN har ju en unik position och resurser som gör att organisationen bör spela en central roll i att stödja den afghanska politiska processen. Brahimi instämmer helt i vikten av att kvinnor bereds plats i utformandet av det framtida Afghanistan.

Sverige har i flera olika sammanhang fört fram vikten av att kvinnors och flickors rättigheter respekteras, bl.a. i FN:s kommission för mänskliga rättigheter, EU, givarsammanslutningen *Afghanistan Support Group* samt med företrädare för olika grupperingar i Afghanistan. Sverige kommer att fortsätta att agera i dessa fora för att öka kvinnors delaktighet i utformandet av det afghanska samhället samt även föra en dialog med företrädare för en eventuell ny regim i Afghanistan.

Ytterligare ett sätt att stödja kvinnorna i Afghanistan är att genom internationell närvaro i landet försöka påverka de attityder som hindrar kvinnor från att komma i åtnjutande av de mänskliga rättigheterna och som hindrar dem att delta på lika villkor i samhället.

Detta kan åstadkommas t.ex. genom fortsatt finansiellt stöd till enskilda organisationer som är verksamma i landet. Sverige har sedan tidigare ett långsiktigt engagemang i Afghanistan och är, med ett stöd om 125 miljoner kronor om året, en av de största biståndsgivarna. Ytterligare 200 miljoner kronor av Sidas medel har nyligen avsatts för insatser i Afghanistan och grannländerna. Två av de organisationer som just nu, med medel från bl.a. Sida, arbetar vidare i Afghanistan är Svenska Afghanistankommittén (SAK) och Svenska Rädda Barnen. SAK verkar bl.a. för att flickor och kvinnor ska få tillgång till undervisning och sjukvård. SAK driver 500 skolor i Afghanistan i vilka över 20 % av eleverna är flickor. Dessa skolor finns både i områden kontrollerade av talibanerna respektive norra alliansen. Min förhoppning är att SAK, med fortsatt stöd från Sida, även i framtiden ska spela en viktig roll när det gäller kampen för kvinnors och flickors mänskliga rättigheter i Afghanistan.

Svenska Rädda Barnen har arbetat sedan 1983 i Afghanistan och Pakistan. Rädda Barnen har ett nära samarbete med UNHCR och kompletterar deras arbete speciellt när det gäller kvinnor, barn och ungdomar bland flyktingar. Rädda Barnen startar social verksamhet som skolor i flyktingläger och stöder lokala organisationer för att öka flyktingarnas möjligheter att hjälpa sig själva. Rädda Barnen utbildar även UNHCR-personal och pakistansk myndighetspersonal i barn- och kvinnofrågor. Svensk personal rekryteras också och skickas ut för att förstärka UNHCR:s kompetens på området.

Den humanitära situationen för det afghanska folket är just nu mycket svår. Min förhoppning är dock att man på längre sikt, med omvärldens hjälp, ska kunna bygga upp ett demokratiskt Afghanistan där alla grupper, oavsett religion, etnisk tillhörighet eller kön, ska vara delaktiga på lika villkor. FN har en central roll i denna process. Sverige är berett att delta långsiktigt i detta mycket viktiga arbete och står väl rustat för detta, eftersom vi har ett långvarigt engagemang i Afghanistan och för det afghanska folket.

Anf. 2 CARINA HÄGG (s):

Herr talman! För en vecka sedan hade jag besök här i riksdagen. Jag hade bjudit in afghanska kvinnor som nu lever här i Sverige, alltså kvinnor som hade flytt till Sverige först undan inbördeskriget och sedan undan talibanerna. För mig var det oerhört viktigt att få höra deras syn på hur kvinnorna har det i Afghanistan, på händelseutvecklingen och bombningarna och hur de såg på framtiden för sig och sina systrar och folket i Afghanistan.

Dessa kvinnor kom från medelklassen. De hade fäder som hade stött dem. De hade familjer som hade uppmuntrat dem att studera. De kom från familjer som hade haft råd att låta sina döttrar använda sin tid till att studera. Men skolgången inklusive skolböckerna var fri i deras Afghanistan. De berättade hur kvinnorna hade spelat en viktig roll. De berättade om berömda afghanska kvinnor, om kulturen, om islam och om sin tolkning av vad som står i Koranen. Och detta var troende praktiserande muslimska kvinnor.

De gav mig också en del siffror. 50 % av tjänstemännen utgjordes tidigare av kvinnor. 60–70 % av lärarna var kvinnor. 40 % av läkarna var kvinnor. Kvinnorna var en viktig resurs, och det här säger mycket om att kvinnorna är en resurs också i det framtida Afghanistan.

I dag har kvinnorna i Afghanistan förlorat alla mänskliga rättigheter, även om positiva tecken nu har syns under de senaste dagarna. Och trots att medvetenheten om detta är stor i dag ställer omvärlden inte krav på de afghanska männen att ge kvinnor rättigheter och inflytande. Männen måste dela makten med kvinnorna. Men formerna för det framtida styret måste afghanerna själva forma.

De afghanska kvinnorna som jag talade med undrade varför inte västvärlden ställer krav på kvinnors inflytande, vilket är en berättigad fråga som jag lovade att ta med mig hit i dag till den här interpellationsdebatten med Anna Lindh.

I min interpellation frågar jag: Vad gör den svenska regeringen för att kvinnorna ska få sin rättmätiga plats i det framtida Afghanistans regering och styre?

Utrikesministern talade om Brahimi. Det är på många sätt en kompetent person. Men när han talar om att alla grupper ska vara representerade i ett framtida styre så har jag fram till den information som Anna Lindh här gav inte hört att han i begreppet alla grupper också inkluderar kvinnorna. Därför skulle jag gärna vilja veta vad han menar när det gäller att ta initiativ. Ord är ju bra. De lägger en grund, men det krävs också att han tar ett initiativ på området.

När man från FN-håll talar om en posttalibansk regering så finns inte kvinnorna med i den tänkta konstellationen. När sändebudet Brahimi ska påskynda förhandlingarna så förhandlar man med män. USA och Ryssland träffas, men var är kvinnorna? USA har man träffat på egen hand, men var är kvinnorna? EU möter alla parter, men var är kvinnorna? Man träffar kungen i Italien, men var är kvinnorna?

När man nu talar om att hålla en FN-stödd konferens för att hitta en lösning på Afghanistans framtid måste man också väga in kvinnorna. Det borde vara så självklart, men så är det inte. Vid mötet ska representanter för olika afghanska grupper samlas för att förhandla om landets politiska framtid. I begreppet olika grupper ryms återigen inte kvinnorna.

Jag måste därför fråga vad den svenska regeringen gör för att synliggöra och kräva att kvinnorna ska få en rättmätig plats i Afghanistans framtida regering. I detta sammanhang är det nämligen inte bara de afghanska männen som har ett ansvar. Här har också, som de afghanska kvinnorna som jag träffade sade, vi i Sverige och västvärlden ett ansvar att ta upp dessa frågor.

Jag har försökt följa detta och kolla med UD vilka ställningstaganden som görs i FN, i EU och av den svenska regeringen. Och så sent som i

går kunde jag inte få någon bekräftelse på att den här frågan om kvinnornas inflytande hade tagits upp.

När jag träffade dessa afghanska kvinnor lyfte de också fram en annan fråga. De ställer gärna upp och vill gärna tala med företrädare för fler politiker och naturligtvis också gärna med regeringen. Jag tror att det är en bra idé att lyfta fram och politiskt markera kvinnornas deltagande genom att möta dem vid olika träffar, konferenser och i mindre sammanhang.

Bistånd, katastrofbistånd, humanitärt och utvecklande bistånd, är oerhört viktigt, och jag är tacksam för den redovisning som utrikesminister Anna Lindh här gav. Men kvinnorna måste också få makt, och makt och humanitärt bistånd kan inte ställas mot varandra. Makt över sitt eget liv och sitt lands framtid är en förutsättning för en hållbar utveckling även i Afghanistan.

Anf. 3 Andre vice talman EVA ZETTERBERG (v):

Herr talman! Jag välkomnar den interpellation som Carina Hägg här har väckt därför att det här är ett mycket angeläget område. Det är väldigt motiverat från flera aspekter, först och främst utifrån just talibanernas kvinnofientliga regim och det läge som rått vad gäller fullständig brist på mänskliga rättigheter för kvinnor men också för män till väsentliga delar i Afghanistan.

Jag vill peka på hur den kände journalisten Ahmed Rashid i sin bok *Talibanerna*, där bakgrunden beskrivs, kortfattat beskriver situationen – att analfabetism var ett stort problem redan innan talibanerna dök upp och att 90 % av flickorna och 60 % av pojkarna var illiterata. I stora områden på den afghanska landsbygden blev varenda skola förstörd under kriget. Talibanernas kvinnosyn förvärrade bara en kris som redan pågick. Under de tre första månaderna efter det att talibanerna hade intagit Kabul stängde de 63 skolor i staden, vilket drabbade 103 000 flickor, 148 000 pojkar och 11 200 lärare, av vilka 7 800 var kvinnor. Ahmed Rashid konstaterar:

”Resten av världen blundade i stor utsträckning för det afghanska folkets desperata situation.”

Ja, det var i stor utsträckning verkligheten. Jag kan, tyvärr, konstatera att även Sverige, tycker jag, deltog i det blundandet. Från Vänsterpartiets sida har vi vid flera tillfällen tagit upp frågan om kvinnornas situation i Afghanistan och det förtryck mot mänskliga rättigheter som har pågått. Men bl.a. i utrikesutskottets betänkande förra våren sägs det att situationen har stabiliserats, vilket knappast kan anses vara överensstämmande med den situation som rådde i Afghanistan.

Förtrycket var alltså oerhört påtagligt. Som jag ser saken har kriget mot terrorismen inte väsentligt förbättrat situationen för kvinnorna. Kriget mot terrorismen har skett utifrån USA:s självförsvar, men det har också i oerhört hög grad drabbat kvinnor och barn. Det kan vi inte blunda för.

Naturligtvis hoppas vi alla att kriget nu håller på att ta slut, att det närmar sig en ny fas och att norra alliansen och andra krafter som vill stödja sig på demokratin håller på att byggas upp. Men sett till framtiden finns det många osäkra faktorer. Det faktum att kvinnorna på vissa håll har tagit av sig slöjorna – att burkorna har lämnats hemma – är naturligt-

vis, som utrikesministern säger i svaret, väldigt positivt. Men är det bestående? Och vad innebär det på sikt? De frågorna måste vi ta upp.

Sett till den framtida ledningen av Afghanistan instämmer jag i Carina Häggs frågor: Hur driver Sverige dessa frågor? Finns det någon garanti för att kvinnornas intressen bevakas? När det gäller de bilder som vi kan se – senast i går i Dagens Nyheter, men också i många andra medier – av beskrivningen ”De vill leda det nya Afghanistan” återfinns självklart, skulle jag vilja säga, inte en enda kvinna. Därför är det oerhört angeläget att vi från svensk sida bevakar just det.

Jag är naturligtvis glad över att utrikesministern har tagit upp detta med Brahimi, som ska leda arbetet med att forma en ny demokratisk koalition och förbereda för demokrati i Afghanistan, men jag vill upprepa Carina Häggs fråga: Gör vi från Sveriges sida några formella framställningar i den vägen, och hur agerar vi? Vi tre och många andra är väldigt säkra på och överens om att utan kvinnors medverkan finns ingen demokrati vare sig i Afghanistan eller någon annanstans.

Anf. 4 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Herr talman! Det är en väldigt viktig och avgörande fråga som tas upp här. Precis som Carina Hägg konstaterar kunde man för flera decennier sedan se ett ganska starkt inflytande för kvinnorna. På 70-talet fanns det kvinnor på många positioner i det afghanska samhället, vilket gällde in på 80-talet, men efter det har det blivit allt svårare. Jag vill dock inte säga att Sverige har blundat. Sverige är faktiskt ett av de länder som via Afghanistankommittén även under de väldigt svåra åren sett till att flickor har fått utbildning.

Vi räknar med att ungefär var tredje lärare på den afghanska landsbygden har varit finansierad av svenska medel – några av ett fåtal skolor som faktiskt har kommit flickorna och flickornas undervisning till del.

Vi har, både informellt och formellt, i flera olika sammanhang med Brahimi tagit upp frågan om kvinnornas situation i det framtida styret liksom flickornas situation humanitärt. Detta har också – delvis kanske på grund av att vi aktivt tagit upp det från svensk sida men också på grund av att Brahimi själv har en stark uppfattning om det – genomsyrat Brahimis rapporter och den information som han gett om sitt fortsatta arbete både till EU och till säkerhetsrådets medlemmar.

Brahimi har besökt regionen, och han har bl.a. träffat representanter för afghanska kvinnoorganisationer och också för iranska och pakistanska kvinnoorganisationer och utifrån det diskuterat hur de afghanska kvinnorna ska kunna få en tydlig och säker plats i det fortsatta arbetet i Afghanistan. När han talat om att alla grupper ska vara representerade i det framtida afghanska samhället har han också understrukit att detta inkluderar kvinnorna. Det var väldigt tydligt både i hans presentation häromdagen för EU-ministrarna och i den presentation som han gjort inför säkerhetsrådet och offentligt.

Sverige har vid alla dessa tillfällen och vid alla de olika mötena också strukit under vikten av att kvinnorna finns med och att kvinnorna är representerade. Herr talman, självklart har kriget drabbat både kvinnor och barn väldigt hårt, men vi kan nu för första gången på länge känna ett visst hopp för kvinnornas situation i och med att talibanrörelsen faller.

Prot. 2001/02:28
16 november

Svar på interpellation

Anf. 5 CARINA HÄGG (s):

Herr talman! Återigen är jag väldigt nöjd med vad Anna Lindh säger. Jag skulle önska att jag kunde känna trygghet i att de kvinnor som vi här talar om också får en plats först i diskussionen om Afghanistans styresskick och sedan i det framtida styret av Afghanistan.

Det är förundransvärt – eller kanske är detta ett tecken på hur man fortfarande ser på kvinnofrågorna – att det är så svårt att få tag i sådan här information. Jag efterlyser alltså information: Har man sagt något i FN:s säkerhetsråd? Finns det något om detta i de resolutionerna? Har detta kommit upp i EU-sammanhang? Vem jag än ställer frågorna till får jag ett samstämmigt svar: Nej, kvinnorna är inte berörda på det sättet – man har inte tagit upp kvinnornas situation.

Däremot vet jag att man väl bevakar området. Vi har ju många ställningstaganden, och vi har gjort oerhört mycket när det gäller bistånd till Afghanistan. Där har vi lagt grunden för ett fortsatt arbete i och med de kontakter vi har. Dessutom har vi många lokalanställda, inte minst genom Svenska Afghanistankommittén, inne i Afghanistan. Indirekt kan man säga att Sverige är den största arbetsgivaren i Afghanistan genom de 8 000 lokalanställda som ger en möjlighet att jobba vidare. Vi vet dock att det när det kommit till utvecklingsbistånd har varit väldigt svårt. Humanitärt bistånd har det varit lättare att genomföra. Men det som också bidrar till en positiv förändring har det varit svårare att genomföra.

Jag skulle även önska att jag kunde känna mig lite tryggare vad gäller norra alliansens ambitioner. Vi vet ju att där finns krigsherrar med ett mycket tveksamt förflutet – krigsherrar och, skulle jag vilja säga, krigsförbrytare. Förra gången de gick in i Kabul förbjöd de kvinnor att finnas med i medierna. I övrigt deklarerar de ganska mycket att kvinnor inte på ett synligt sätt borde ha en plats i det afghanska samhället. Nu blev det för deras del oerhört mycket retorik; på det sättet slog det här inte igenom. Dessutom vet vi att talibanerna på många områden har överträffat norra alliansen. Det är dock oerhört viktigt att ha med de frågorna i diskussionen med norra alliansen just med tanke på deras förflutna – de har inte trovärdighet i de här frågorna.

Diskriminering av och våld mot kvinnor är oförsvarbart varhelst det förekommer. I Afghanistan har diskrimineringen av kvinnor drivits till en segregering på grund av kön. Man kan säga att det har varit ett slags apartheid. De afghanska kvinnorna har ju berövats alla mänskliga rättigheter – rätten till utbildning, rätten till hälsovård, rätten att arbeta och försörja sig och sina barn, rätten att yttra sig offentligt och rätten att fritt röra sig i sitt land. Kvinnor har inte ens fått klä sig som de vill, även om vi nu ser att några har lyft sina burkor. Kvinnorna får inte visa sina ansikten. Det förtryck och den terror som kvinnor och barn utsätts för väcker allas vår avsky.

På alla punkter ligger de afghanska kvinnorna i botten sett till hälsotal och mödradödlighet.

För fem år sedan kom en rapport från Amnesty International *Women in Afghanistan – A Human Rights Catastrophe*. Rapporten blev omdiskuterad därför att den tog upp kränkningar av kvinnors mänskliga rättigheter, kränkningar som saknade motstycke. Sedan den skrämmande rapporten presenterades har situationen ytterligare försämrats. När jag har varit ute, så sent som i går kväll, och talat om kvinnornas situation i Afghanis-

tan för att ge en bredare bild av vad som händer på andra håll och om de andra saker som händer internationellt med krigsaktiviteter och FN:s ställningstagande har jag haft med mig en burka. Jag skulle gärna ta upp den himmelsblå burkan från Jalalabad för att visa dem som inte har sett en sådan och för att man ska förstå hur lite kontakt man får med en kvinna som bara ska kommunicera genom ett oerhört litet nätfönster. När man har en sådan kvinna framför sig kommer man på sig själv efter ett tag att man slutat att kommunicera med kvinnan, man får ingen kontakt. Då inser man hur mycket mimik och ögonkontakt betyder. Det här är ett sätt att isolera kvinnor, inte bara genom att fysiskt hänvisa dem till hemmets innersta rum utan också att isolera dem genom själva klädedräkten. Jag hoppas att jag slipper se sådana här dräkter i Sverige. Men de afghanska kvinnorna...

Prot. 2001/02:28
16 november

Svar på interpellation

Anf. 6 FÖRSTE VICE TALMANNEN:
Talartiden är ute.

Anf. 7 Andre vice talman EVA ZETTERBERG (v):

Herr talman! Carina Hägg har på ett väldigt tydligt sätt åskådliggjort förtrycket av kvinnor i talibanernas Afghanistan och med andra exempel visat på den katastrofala situation som råder när det gäller hälsa, utbildning osv. – jag behöver inte gå in på det.

Vi är också överens om den betydelse som det humanitära stödet från bl.a. Sverige har haft för kvinnor och barn, där Afghanistankommittén och Rädda Barnen har spelat en väldigt viktig roll. Det är min förhoppning att de även i fortsättningen kan göra det. Det svenska stödet hittills har varit betydelsefullt. Det gläder mig att vi från vår sida och man från regeringens sida har beslutat om att ytterligare öka det stödet. Det behövs i högsta grad.

Jag instämmer i de farhågor som Carina Hägg och många fler har gett uttryck för vad gäller norra alliansen och dess demokratisyn. I går fanns en mycket intressant artikel i tidningen Politiken av Mahin Alipour, som är ordförande i Kommittén för försvaret av iranska kvinnor, där hon just beskriver hur norra alliansen under den tid den haft maktinnehav inte på något sätt har respekterat kvinnor och mänskliga rättigheter mer än vad talibanerna har gjort. Hennes oro och den oro som många kvinnor i den muslimska världen känner måste tas på allvar.

Det som hon också framför i sin artikel och som jag är intresserad av att fråga utrikesministern om har att göra med att RAWA, Revolutionära samfundet för kvinnor i Afghanistan som också spelat en viktig roll, nu uppmanar FN att skicka *peace keeping force* till Afghanistan innan norra alliansen börjar upprepa oförglömliga brott i Afghanistan. Jag vill då fråga hur utrikesministern i samtalen med Brahimi tog upp den frågan. Vi har diskuterat hur FN framöver ska stödja. Jag tror att alla är överens om betydelsen av att man har en lång fas där man bygger upp och har övergångsregering innan man kommer fram till eventuella val, innan man fastställer en permanent regering. Vilken roll FN ska spela där är av stor betydelse.

Jag vill alltså fråga utrikesministern vad Sverige har agerat för att FN ska ha som roll.

Anf. 8 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Herr talman! Jag vet att vi är helt överens om kvinnornas svåra situation under talibanregimen, det fruktansvärda systemet med burka inklusive allt annat man har utsatt kvinnorna för. När det gäller möjligheten att nu få en större roll för kvinnorna och svårigheten att få information om vad olika grupper gör, vad olika grupper kräver, som Carina Hägg tar upp, kan svårigheten att få information bero på att de här mötena ägt rum de allra senaste dagarna och att det huvudsakligen är muntliga rapporter och muntliga möten som har ägt rum.

Vi kan trots allt se en helt annan situation i dag än vad vi kunde göra för någon vecka sedan.

Jag kan instämma i Eva Zetterbergs och Carina Häggs farhågor när det gäller norra alliansen. Det finns positiva exempel med norra alliansen. De områden som norra alliansen nu tar över är de där man nu vågar ta av burkan, vågar återgå till att gå ut på gatorna. Vi kan också se rapporter om att männen vågar raka av sig skägg när de inte vill ha skägg och att man vågar börja spela musik på gatorna och andra sådana tecken på att samhället liberaliserats. Samtidigt vet vi att norra alliansen har ett historiskt förflutet med mycket förtryck av mänskliga rättigheter och att det absolut inte får vara norra alliansen som tar över ledningen av det framtida Afghanistan. Det är också därför som Sverige gemensamt med alla andra länder har menat att det är väldigt viktigt att FN har en avgörande roll i att se till att man samlar en representativ övergångsregering och att FN, även om det är afghanernas egen process där afghanerna själva måste ha ett avgörande inflytande, hjälper till och ser till att en övergångsregim snabbt kan komma på plats i det vakuum som vi annars riskerar att få. Detta, herr talman, räknar jag med att vi mer genomgripande ska kunna presentera och berätta om i riksdagen på tisdagen när det är en speciell debatt med anledning av situationen i Afghanistan.

Anf. 9 CARINA HÄGG (s):

Herr talman! Jag ska fortsätta där jag var tvungen att bryta på grund av tidsbrist.

En synpunkt som kom från de afghanska kvinnor som jag träffade här i Sverige i förra veckan var att de också här i Sverige skulle vilja, utan att vara pressade, slippa att bära burka eller dölja sig i olika former av sjalar. Det är viktigt att man säger att friheten att klä sig som man vill gäller både i Sverige och i Afghanistan och alla kvinnor globalt sett.

Jag ska ställa några frågor som jag tagit upp tidigare men som jag vill upprepa. Jag är glad över att Anna Lindh här har kunnat redovisa att kvinnorna har kommit med i samtalen under de senaste dagarna. Men det räcker inte med samtal, det måste också finnas konkreta förslag på hur kvinnorna ska komma in i den processen. Det måste tas fler initiativ för att komma i kontakt med afghanska kvinnor. Är Anna Lindh från regeringens sida beredd att ta kontakt med och träffa dessa afghanska kvinnor? Är man från EU:s sida beredd att bjuda in kanske t.o.m. till en konferens om de afghanska kvinnornas situation? Är man intresserad av att synliggöra det sexuella våld och de övergrepp som har varit mot de afghanska kvinnorna under senare år? Är man beredd att göra en undersökning, en översyn, för att synliggöra det här och därav dra lärdomar för framtiden?

Här finns flera punkter som kräver konkreta initiativ. Om vi inte är konkreta i den här delen hur inflytandet framöver skulle kunna utformas, med vilka metoder, då tror jag att det blir väldigt svårt att verkligen få detta till stånd i sista skedet. Då kommer nog den chans som vi ändå har att glida oss ur händerna. Det finns starka krafter som inte vill tillgodose kvinnornas rättmätiga krav på att finnas med i det framtida Afghanistan.

Prot. 2001/02:28
16 november

Svar på interpellation

Anf. 10 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Herr talman! Det har kommit glädjande rapporter de senaste dagarna, som vi konstaterat tidigare, om kvinnornas till viss del nyvunna frihet. Men det är fortfarande oerhört många problem som återstår. Det är en väldigt lång väg kvar till dess att kvinnorna återfår sin frihet och vi får demokrati och mänskliga rättigheter i Afghanistan.

Jag kan svara ja på alla Carina Häggs frågor om vikten av att vi går vidare med konkreta steg när det gäller att involvera kvinnorna, vikten av att vi också träffar de afghanska kvinnoorganisationerna och diskuterar med de afghanska kvinnorna hur de ska kunna vara aktiva i det fortsatta arbetet.

Jag kan garantera att vi från svensk sida kommer att fortsätta att driva kvinnornas situation och försöka se till att man också formellt tar med kvinnorna i alla olika sammanhang i den framtida återuppbyggnaden av Afghanistan. Samtidigt som jag ger de positiva svaren är jag, liksom säkert både Carina Hägg och Eva Zetterberg, väl medveten om alla problem som återstår.

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Motioner

2001/02:Sf13–Sf15 till socialförsäkringsutskottet

2001/02:Ju2–Ju5 till justitieutskottet

4 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 16 november

2001/02:219 av *Marianne Andersson* (c) till statsrådet Mona Sahlin

Elöverkänslighet

2001/02:220 av *Rolf Olsson* (v) till socialminister Lars Engqvist

Medicinska insatser i hela landet

Prot. 2001/02:28
16 november

2001/02:221 av *Rolf Olsson* (v) till statsrådet Ingela Thalén
Nya diagnoser och sjukförsäkringssystemet

2001/02:222 av *Carl-Axel Johansson* (m) till finansminister Bosse Ring-
holm
Arbetsgivaravgifterna för kommun och landsting

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 20 november.

5 § Kammaren åtskildes kl. 9.29.

Förhandlingarna leddes av förste vice talmannen.

Vid protokollet

TOM T:SON THYBLAD

/Barbro Nordström

1 § Avsägelse.....	1
2 § Svar på interpellation 2001/02:39 om kvinnornas situation	
i Afghanistan	1
Anf. 1 Utrikesminister ANNA LINDH (s)	1
Anf. 2 CARINA HÄGG (s).....	2
Anf. 3 Andre vice talman EVA ZETTERBERG (v)	4
Anf. 4 Utrikesminister ANNA LINDH (s)	5
Anf. 5 CARINA HÄGG (s).....	6
Anf. 6 FÖRSTE VICE TALMANNEN.....	7
Anf. 7 Andre vice talman EVA ZETTERBERG (v)	7
Anf. 8 Utrikesminister ANNA LINDH (s)	8
Anf. 9 CARINA HÄGG (s).....	8
Anf. 10 Utrikesminister ANNA LINDH (s)	9
3 § Hänvisning av ärenden till utskott	9
4 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	9
5 § Kammaren åtskildes kl. 9.29.....	10